Hesap Uzmanları Kurulu'nun 70. Kuruluş Yıldönümünü Kutlarken

MAHMUT VURAL
Hesap Uzmanları Kurulu Eski Başkanı

1945 yılında kurulan Hesap Uzmanları Kurulu'nun, 2011 yılında bir Kanun Hükmünde Kararname ile kapatılmasının üzerinden 4 yıl geçti.

Hesap Uzmanları Kurulu ülkenin vergi denetimi alanında ortaya çıkan ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuştu.

İkinci Dünya Savaşı sona erdiğinde Türk Vergi Sistemi olağanüstü vergiler neticesinde oldukça ağır ve karmaşık bir hale gelmiş,idaresi ise zorlaşmıştı. Bu nedenle, Maliye literatüründe "Büyük Vergi Reformu" diye adlandırılan yenilenme sürecinde eski vergiler tasfiye edilerek bunların yerine çağdaş Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanunu yürürlüğe konulmuş, vergi sistemi modern bir yapıya kavuşturulmuştu.

Hesap Uzmanları Kurulu da 29 Mayıs 1945 tarihinde, artık tıkanma noktasına gelmiş vergi sistemini rahatlatmaya yönelik reform arayışlarının yoğunlaştığı bu süreçte kurulmuştur. Dolayısıyla Hesap Uzmanları Kurulu ile Modern Türk Vergi Sistemi'nin birbirlerine paralel olarak ortaya çıktığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Ne yazık ki, Türk vergiciliğini çok ileri noktalara taşıyan Hesap Uzmanları Kurulu 10.7.2011 tarihli 646 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kapatılmıştır.

Kurumların kurulması ve kapatılması kolaydır. Zor olan, kurumları herkesin takdirini kazanan başarılı bir noktaya taşıyabilmektir.

Hesap Uzmanları Kurulu bu anlamda büyük bir başarı hikayesidir. Hiç şüphesiz bu başarı 70 yıldan bu yana ülkesi için büyük fedakarlıklarla hizmet veren hesap uzmanı üstad ve arkadaşlarımıza aittir. Geriye dönüp 70 yıla bakıldığında bu kişiler hesap uzmanlığını sadece saygın bir meslek haline getirmemiş, aynı zamanda parmakla gösterilen bir marka haline dönüştürmüştür. Tamamen şahsi emek ve yetenekleriyle kazanılmış giriş sınavları sonucu çok yoğun bir eğitim sürecinden geçen hesap uzmanları geriye dönüşü olmayan bir yeterlik sınavını da vererek başarılı olmuşlar ve tecrübelerini usta-çırak ilişkisi benzeri bir süreçle yeni gelenlere aktarmışlardır.

Hesap Uzmanları Kurulu bu şekilde, kurulduğu günden kapatıldığı tarihe kadar 1342 Hesap Uzmanını bu ülkeye kazandırmıştır. 10.7.2011 tarihi itibariyle Kurul'da görev yapan yardımcılar da dikkate alındığında bu rakam 1400'ü aşmaktadır.

Hesap Uzmanları Kurulu yerine ihdas edilen ve aslında farklı yapı ve görevdeki denetim elemanlarının bir araya getirilmesi ile kurulmuş olan Vergi Denetim Kurulu'nun, geçirmiş olduğu 4 yıl içerisinde gerek çalışma prensipleri, gerekse eleman yetiştirme yöntemleri açısından Hesap Uzmanları Kurulu'ndan esinlendiği görülmektedir. Ancak gerek alınan eleman sayısının fazlalığı, gerekse giriş sınavında yöntem bakımından yaşanan tutarsızlıklar göz önüne alındığında, yeni kurumun Hesap Uzmanları Kurulu'nun başarısından oldukça uzaklaştığı görülmektedir.

Netice itibariyle, birçok yönden eski kurumlardan esinlenen bir yapı söz konusuyken ve başarı düzeyi de ortadayken Hesap Uzmanları Kurulu'nun neden kapatıldığı sorusunu tekrar sormakta da fayda vardır.

Hesap Uzmanları Kurulu'nun kapatılması, bir ülke ihtiyacına binaen olmamıştır. Kurul başarısız olduğu için de kapatılmamıştır. Maalesef Hesap Uzmanları Kurulu, ülkenin bu Kurula ihtiyacının artarak sürdüğü ortada iken ve bu husus herkes tarafından bilinmekte iken, bazı çevrelerin dar kurumsal taassupları ile oluşturdukları sanal bir çok başlılık sorununun çözümü için kurban edilmiştir.

Hiç kimse Hesap Uzmanları Kurulu kapatılırken de bugün de, Hesap Uzmanları Kurulu'nun başarısız olduğu yolunda bir iddia ileri sürememiştir.

Hesap Uzmanları Kurulu'nun başarısı, mesleğe eleman alırken ve hesap uzman yardımcılarını eğitirken gösterdiği titizlik ve objektiflikten kaynaklanmaktadır. Öte yandan, meslek içi eğitim hesap uzmanları için yardımcılık dönemi ile sınırlı bir uygulama değildir.

Hesap Uzmanları Kurulunu marka halinde getiren bir başka husus ise, vergi incelemeleri konusundaki rakipsiz yetkinliği kadar, incelenecek mükellef seçiminde ve inceleme aşamasında gösterdikleri objektifliktir.

Hesap Uzmanları camiası, yaptıkları etkin vergi denetimlerinden kaynaklanan önleyici ve caydırıcı etkileri ile ortaya çıkardıkları vergi kayıp ve kaçaklarını nedeniyle hazineye sağladıkları vergi gelirleri dışında Türk vergi hayatına çok önemli iki katkı da sağlamıştır.

Bunlardan birisi Hesap Uzmanları Danışma Komisyonunun vermiş olduğu kararlardır. Bu kararlar, vergi tartışmalarının billurlaştığı, mükelleflere, denetim elemanlarına, vergi idaresine ve akademisyenlere ufuk açan ve yol gösteren çok önemli belgelerdir. Söz konusu kararların tamamı bir kitap halinde getirilerek herkesin istifadesine sunulmuş ve kalıcı hale getirilmiştir.

Bir diğer katkı ise, Vergi Dünyası Dergisi'dir. 1981 yılının Eylül ayından bu yana kesintisiz olarak yayımlanan Dergi, Türk vergi uygulamasının ve doktrininin en temel referans kaynaklarından birisi olma özelliğini başarılı bir şekilde sürdürmektedir.

Kurulumuzun eski başkanlarından Muzaffer Egesoy, Vergi Dünyası Dergisinin ilk sayısı için kaleme aldığı yazısında Hesap Uzmanlığı mesleğini aşağıdaki gibi açıklamıştır.

"İktisadi işletme, sadeleştirilmiş klasik bir görüşle, tedariki de içeren üretim, pazarlama ve bunlar arasında bütünleyici eleman olan finansman bölümlerinden oluşur.

İşletmeyi oluşturan bu üç temel öğenin rakamsal her yönü hesap uzmanını ilgilendirir. Hesap uzmanı belki böyle geniş anlamda bir ekonomist hesapçıdır.

Herkesçe bilindiği gibi, hesap uzmanının başlıca bir işi de vergi incelemesidir. Tam ve başarılı bir vergi incelemesi, hesap uzmanının işletmeyi her yönüyle tanımasını zorunlu kılar. Bu tanımada vergi hukuku ve muhasebe bilgilerinden başka, işletme revizyonu bilgileri de gereklidir. Tüm bu açıklamalarımız sonunda vurgulamak amacıyla tekrar ederek diyebiliriz ki, hesap uzmanı, vergi hukuku kurallarını bilip uygulayan, muhasebe denetimi yapan bir yetkili olmanın ilerisinde, geniş hukuk, ekonomi ve işletme kültürü ile işletmenin bütünü revizyondan geçiren bir uzman kişidir.

Hesap uzmanının çok önemli bir diğer niteliği de onun insancıl yanıdır. O, işletmeyi revizyondan geçirirken, muhasebeyi incelerken daima karşısında insan bulunduğunu, her şeyin bu insan tarafından, bu insan için yapıldığını gözden uzak tutmaz."

İdari yapılarının kapatılmış olmasından doğan kırgınlıkları, kendileri için haklı bir övünç kaynağı olan unvanlarının ellerinden alınmış olmasından kaynaklanan mağduriyetleri, Hesap Uzmanlarının gönüllerindeki ülke sevdasını ortadan kaldırmamıştır ve kaldıramayacaktır.

Kurulduğu tarih itibarıyla mevcut denetim elemanı sayısını 4 yıl içinde ikiye katlayarak 2014 yılı sonu itibarıyla 9.214 kişiye ulaşan Vergi Denetim Kurulunun, yakın bir gelecekte bu sayıyı daha da artırmak suretiyle toplam kadro sayısı olan 14.000'lere ulaşmayı hedeflediği de dikkate alındığında, yeni yapının yönetim bilimi açısından "yönetilebilir" bir yapı olmadığı ortaya çıkacaktır.

Yeni vergi denetim yapısının sürdürülemez olduğu gerçeğinin her geçen gün daha çok anlaşıldığı da dikkate alındığında, Hesap Uzmanları Kurulu'na olan ihtiyaç da her geçen gün daha çok hissedilecektir.

Yeniden yapılanma zamanı geldiğinde, Hesap Uzmanları ocağının yeniden tüttürülmesi için Hesap Uzmanlarının kalplerindeki ülke sevgisinin ve hizmet etme aşkının ateşi yeterli olacaktır.

Hesap Uzmanları Kurulu kapatılmış olsa da gerek Hesap Uzmanları Derneği, gerekse Hesap Uzmanları Vakfı çatısı altında 70 yıllık birikim ve tecrübe değişik kanallarla aktarılmaya devam edilmektedir. Diğer bir deyişle Hesap Uzmanları Kurulu'nun yetiştirmiş olduğu elemanlar bürokrasi, yargı, siyaset ve özel sektörde bilgi birikimleriyle rol oynarken; yayın ve eğitim faaliyetleriyle de yeni kuşakları aydınlatmaya devam etmektedir. Bu durum aslında hesap uzmanlarının çalışma azminin ve vergiciliğe duydukları tutkunun da bir göstergesidir.Bunu yaparken de 70 yıldan beri çalışmalarına ışık tutmuş olan dürüstlük, kamu yararı, tarafsızlık ve adalet ilkelerinden taviz vermeyen anlayışını inatla sürdürmekte olup, en son ferdine kadar da vazgeçmeye niyeti yoktur.

Yazımızın başında da belirttiğimiz gibi o dönemin koşullarında bir zorunluluktan doğan Hesap Uzmanları Kurulu'na olan ihtiyaç bugün de sona ermiş değildir. Hatta bu ihtiyaç her zamankinden daha da fazladır. Zira günümüzde e-ticaretin yaygınlaşması, finansal hareketlerin hızlanmasıyla parasal hareketlerin baş döndürücü seviyelere ulaşması, yeni teknolojiyle birlikte yeni üretim ve hizmet alanlarının açılması, verginin alanını da genişletmiş ve vergicilikte uzmanlaşmanın ve yetişmiş elemanın önemini daha da artırmıştır. Dolayısıyla Hesap Uzmanları camiasının bu ülkeye verebilecek çok şeyi olduğu gibi, ülkemizin hesap uzmanlarına ihtiyacının her zamankinden daha fazla olduğu da aşikardır.

1 kıdem numaralı Hesap Uzmanı Ali ALAYBEK'tenen son kıdem numaralı hesap uzman yardımcısına kadar, Hesap Uzmanları Kurulunda görev yapmış, ülkeye şevkle ve fedakârca hizmet etmiş tüm üstad ve arkadaşlarıma teşekkür ediyor, ebediyete intikal edenlere Allah'tan rahmet, hayatta olanlara sağlıklı ve mutlu bir ömür diliyorum.